

Paizs József polgármester úrnak
Városi Önkormányzat
Szigetvár

Tisztelt Polgármester Úr!

Elöljáróban bemutatkozom, nevem Szederkényi Tibor, nyugállományú egyetemi tanár, korábban a Szegedi Tudományegyetem Ásványtani, Geokémiai és Közöttani Tanszékének, majd a Pécsi Tudományegyetem Földtani Tanszékének vezetője, jelenleg óraadó professzor mindkét egyetem nevezett tanszékein. A Baranya megyei, sőt, az országos napilapokban többször találkoztam a szigetvári gyógyvíz különböző kérdéseit taglaló cikkekkel és legutóbb örömmel értesültem a gyógyfürdő megnyitásáról. Mint egykori baranyai (pécsi) lakost, aki mindig figyelemmel kísérte az ott történt eseményeket, e híradások örömmel töltenek el. Történik ez nemcsak amiatt, mert Szigetvár mindig is kedves városom volt, hanem legfőképpen azért, mert ennek a termálvíznek egyik "bábája" voltam. Az ottani vízfakasztás a kor tudományos és műszaki szintjén mind a geológus-, mind pedig a geofizikus szakmának csúcsteljesítménye volt. Ennek ma már több mint negyven esztendeje és azok a szakemberek (és feltehetően a nem szakemberek is), akik részesei voltak e sikernek, jórészt már eltávoztak az élők sorából. Az is ugyancsak valószínű, hogy én vagyok az utolsó, még élő egykori szakmai vezető, aki tudományos oldalról tevőlegesen részt vett a fűrés megvalósításában, amelyben hidrogeológiai részről segítségemre volt még Rónaki László geológus technikus, hidrogeológus. Bizonyára ma már magam vagyok az egyetlen élő személy, aki teljes részletességében ismeri azt a tekervényes utat, amíg a fűrés elérte célját és a termálvíz felszínre tört. Úgy érzem, le kell írnom ennek történetét, mert sajnos ma már más aligha teheti meg ezt. Ha másért nem, leírom azért, mert ez is a gyógyfürdő történetének része. Ugyanis e termáلكút nélkül ma aligha lenne gyógyfürdő Szigetváron. Kronologikus rendben a következők történtek:

1. A Szigetvár Városi Tanácsa megrendelésére, az OVIFUV (?) által 1965-ben készített fűrés terv 420 m. mélységű kúttal vélte feltárhatónak a mélyben feltételezett hévizet. A Tanács megrendelésére 1966-ban a Mecseki Ércbányászati Vállalat Kutató-Mélyfűró Üzeme (abban az időben e cégnél a Dél-Dunántúllal foglalkozó kutatócsoport vezetője voltam) az Almás patak partján, a vártól nem nagy távolságban 1966-ban le is mélyítette az akkor még Szigetvár - 3 számmal jelzett kutat, amely 420 m mélységig nem talált sem elfogadható mennyiségű, sem megfelelő hőmérsékletű vízre. A fűrés geológiai szolgálatát a mélyítés idején a tervekészítő látta el, a MÉV csak a kútmélyítést végezte.
2. Minthogy e fiaskó után a városnak pénze egy újabb fűrés mélyítésére nem volt, (a Járási-és Megyei Tanácsok sem segítettek), a továbblépés érdekében megindult ~ arra a korra különösen jellemző cselekvés sor, amit akár megvalósult szocialista tanmesének, köznapi kifejezéssel azonban inkább "umbuldának" nevezhetnénk. Azt azonban el kell ismerni, hogy Szigetvár városa e-nélkül aligha juthatott volna ehhez az értékes gyógyvízhez. Az akkori szigetvári tanácselnök az ottani Városi Pártbizottsághoz fordult segítségért, majd annak titkárával együtt megkeresték a Baranya Megyei Pártbizottságot, amelynek első titkára kieszelte, hogy az uránosoknak úgylis rengeteg a pénzük, így igazán mélyíthetnének egy ennél jobb kutat is.

3. Az első titkár kapcsolatba lépett Sziklai Józseffel, a MÉV akkori vezérével, aki hallani sem akart a dologról. Ekkor a vezér "módszeres meggyőzése" vette kezdetét. A megyei pártemberek először a cég akkori pártfőnökeit dolgozták meg, akik "népgazdasági érdekre" hivatkozva győzködtek Sziklait, hogy vállalja át egy új fúrás létesítésének költségét. Ő végül is beadta a derekát, azonban két feltételt szabott. Az egyik: annak a fúrásnak valamilyen módon az uránkutatás érdekeit kell szolgálnia. Azzal ő nem törődik, ha e feladatának teljesítése után azt termálkúttá képezik ki. A másik feltétel az, hogy a fúrás csak a céghez tartozó Kutató-Mélyfúró Üzem kivitelezésében és nyereségének rovására mélyülhet. Azaz, gazdálkodik ki valahogyan az üzem e költségét, mert a Földtani Kutatási Alapból ő egy fillért sem hajlandó adni.
4. Miután megkeresték, természetesen Suha Ferenc a Kutató-Mélyfúró Üzem vezetője sem akart hallani egy ilyen feltétellel mélyítendő fúrásról. A szigorú tervgazdálkodásnak megfelelően az üzemnek teljesíteni kellett a jóváhagyott és meglehetősen feszített éves fúrási tervet, amelybe a főhatósági engedéllyel elvállalt most mélyült, meddőnek bizonyult kúton felül még egy fúrás már nem fért bele. Ekkor újra akcióba lépett a MÉV Pártbizottsága. Hucker Ferenc titkár minden ékesszólását latba vetve, a Pécs városi pártfőnökkel együttesen győzködte Suhát, aki - mint az alacsony termetűek általában - igen konok ember volt. Tajtékozott és ordított! Csak hosszú ráhatásra akkor állt kötélnek, amikor a pártfőnökök ünnepelesen megígérték, hogy bármilyen malőr esetén akár a Központi Bizottságig is elmennek, de kihúzzák őt a csávából. Viszont egyelőre tényleg csak az üzem nyereségének terhére valósulhat meg a cél úgy, ahogyan azt a vezér meghagyta.
5. Ezután Suha üzemvezető berendelt magához és kiadta az utasítást! Találjak Szigetváron, lehetőleg gyorsan, a mostani fúrástól nem messze egy olyan pontot, amelynél meg tudom indokolni, hogy uránkutatás szempontjából az fontos hely, és mellékesen ott termálvíz is legyen. Ráadásul a költségek miatt az új fúrás ne legyen túl mély, de azért forró víz jöjjön belőle. Kijelentette, hogy majd ő olyan mélyítési technológiát talál ki, hogy a fúrás könnyen átalakítható legyen termálkúttá. Derék feladat ugye? Különösen annak mondható az egymásnak ellentmondó kívánságok tükrében és "mellékesen" azért is, mert Szigetvár és környékének mélyföldtani felépítéséről csak nagyon homályos fogalmaink voltak.
6. A megoldás azonban váratlanul gyorsan jött! 1962-ben, négy évvel korábban szerkesztetük meg az urános geofizikusokkal együtt DK-Dunántúl medencealjzatának geológiai térképét, amely a maga nemében első ilyen térképlap volt Magyarországon, ráadásul bő magyarázó szöveggel is elláttuk. A térkép és a szöveg az Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet Évkönyve sorozat első köteteként 1964-ben kiadásra is került. A szerkesztés folyamán Szigetvár és környékének mélyföldtani felépítése különösen nagy vitát kavart köztünk, mert hiteles információkat csak nagyon minimális számban találtunk e területről. Geofizikai alapon és bizonyos geológiai megfontolásból, többségi vélemény alapján perm időszak aljzat került bejelölésre a térképre, azaz olyan képződmény, amelyből a mecseki uránérc lelőhely is áll. Magam ugyan más véleményen voltam erről, azonban véleményemmel alulmaradtam. Csak annyit sikerült elérnem, hogy kérdőjel kerüljön a perm jelző betűjel után Szigetvárnál. Eszembe jutva a négy év előtti vita, ezt a térképet a perm jellel, használtam fel most a fúrás telepítésének indoklására. Arra gondoltam, hogy így, - minthogy perm-kutatásról van szó - az új fúrást talán uránkutató fúrásként el lehet számolni, azaz nem az üzemi nyereség kárára. Itt volt aztán igazán szüksége az üzemvezetőnek a vállalati pártkorifeusok segítségére. Mielőtt azonban az új fúrópont kijelölést megkezdtem, a várható mélység, valamint a kőzetminőség megállapítására óvatosságból

geoelektromos szondázást végeztem Baranyi István geofizikussal a várfal mentén. A mérés 700 m. körüli medencealjzatot és gneiszt, vagy mészkövet (tehát semmiképpen sem perm időszerű képződményt) prognosztizált. Suha üzemvezetőnek beszámolva minderről, ő nemes egyszerűséggel csak ennyit mondott: "Pofa be! Mi ott is permet kutatunk és kész!"

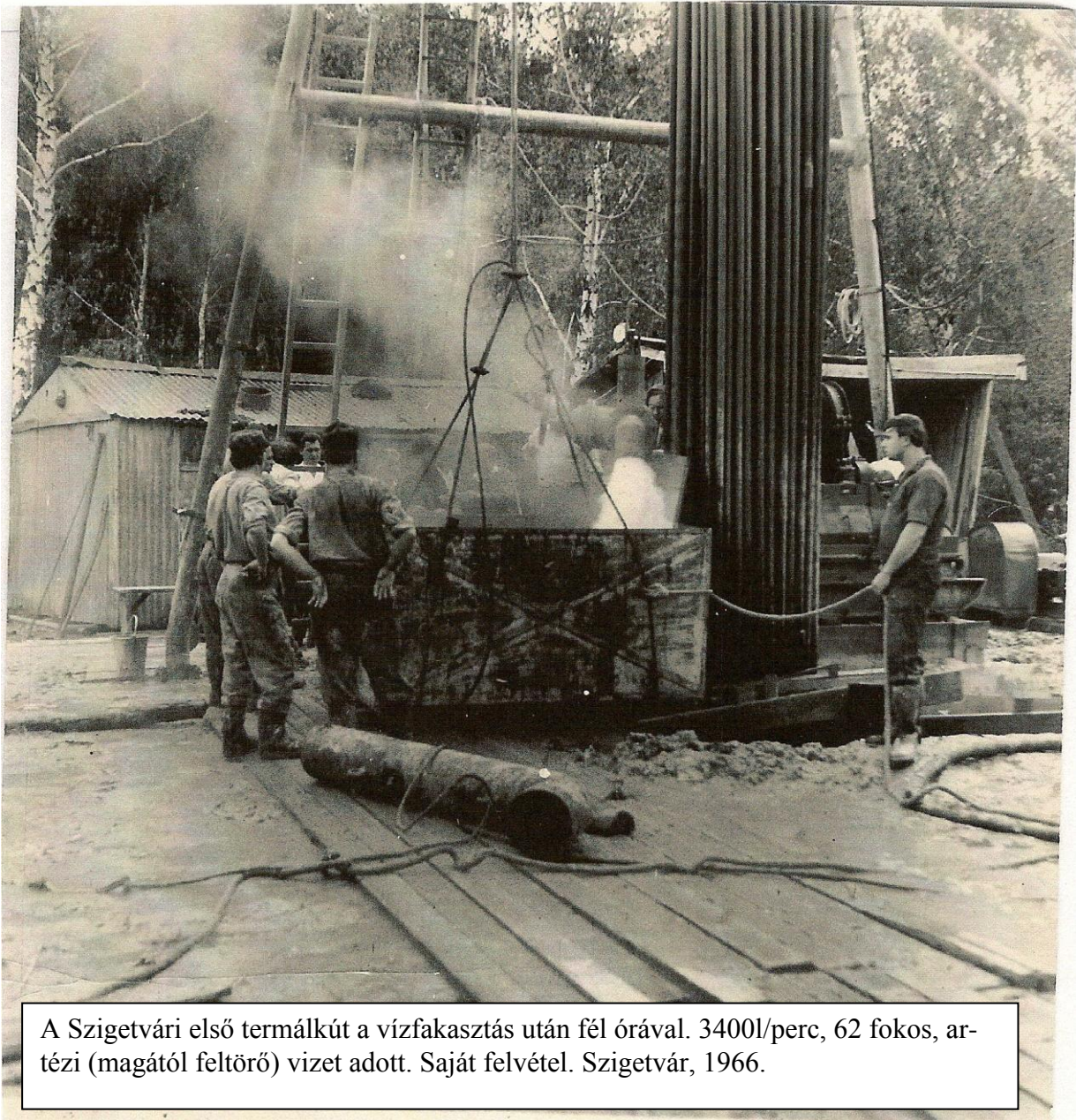
7. Minthogy Suha nem bízott igazán a párteberek segítségével, lelkekre kötötte, hogy a legolcsóbb megoldást találj am meg. Ez sikerült is! Javaslatom az volt, hogy ne tüsszünk ki új pontot, hanem használjuk fel a most mélyített meddő kutat, amelyen még ott áll üzemünk fűróberendezése. Megspórolunk ezáltal 420 m mélyítési költséget, minthogy Szigetvár városa azt már kifizette az üzemnek. J ó esetben ez az összeg nyereségünket növeli, kedvezőtlen esetben (ha nem ismertethető el a kút uránkutatató fűrásként) veszteségeinket ennyivel csökkenti. És az üzem így is tett! Várakozáson felül sikerült a termálvíz fakasztás, amelyben vízföldtani részről Rónaki László hidrogeológus működött közre. Így kutatási oldalról mi ketten talán önhietség nélkül tekinthetjük magunkat a szigetvári termálvíz "bábáinak".
8. A többi dolog közismert. Ha mégsem lenne az, felhívnám a szíves figyelmet az eredményeket közlő első szakcikkre, mint alampunkára: "Rónaki L. - Dr. Szederkényi T. (1966): Az ország egyik legnagyobb vízhozamú hévíz feltárása Szigetváron. Pécsi Műszaki Szemle. XI-4, 1 - 8.

Epilógus. A sikeres vízfakasztás után Szigetvár örömmámorban úszott. Mindenki a fűrókat éltette és vendégelte (mirólunk, kutatókról általában ilyenkor megfélekedeznek), akik üzemvezetőstől alaposan le is részegedtek. Szilaj jókedvükben a presszóban összeverekedtek néhány, ugyancsak kaptos helybélivel, majd hajnalig a főutcán folytatták a mulatozást. Még kirakat betörés is történt! A helyi rendőrség - osztozva a város örömeiben - szemet hunyt mindezek felett. A főutcai éjszakai csendháborítást azonban nem minden lakos kezelte ilyen türelemmel, hanem látván a helyi rendőrség tétlenségét, kihívták Pécsről a készültséget. A készültség aztán annak rendje módja szerint be is zsuppolta az egész. társaságot a BM Rendőrkapitányságra. A fűrók magasztos szigetvári küldetéséről mit sem tudó rendőrkapitány lecsukta az egész társaságot, majd másnap kihallgatta az üzemvezetőt, aki csak a megyei pártfőnök hatóságos közbenjárásra került szabadlábra fűrósaival együtt.

Nos ez a szigetvári termálvíz megtalálásának hiteles története.
Szeged, 2007. október 27.

Ismeretlenül is tisztelettel köszönti:
Prof .Dr. Szederkényi Tibor
PTE Földtani Tanszék
7624 Pécs, Ifjúság útja 6.

Az Új Gazdasági Mechanizmus kapcsán, (ami tulajdonképpen nem volt más, mint egy bátor-talan piacszervezési kísérlet) bizonyos átalakításokat vezettek be, mert a gazdasági szabály-zók már elavultak és új, korszerűbb, a vállalati és az egyéni érdekeket jobban figyelembe vevő törvényekre volt szükség. Valamiféle szocialista piacgazdaságot képzeltek el, ami ön-magában és már akkor is nem volt más, mint közgazdasági képtelenség. Mi – üzemünkkel - négy évvel megelőztük ezt a korszakot, és tulajdonképpen csak folytatni kellett azt a tev-kenységet, amit addig nem igazán jogszerűen végeztünk. Ezáltal még további számos hason-ló, gyakran nem igazán kutatási jellegű vállalkozásban vettem részt, vagy kezdeményeztem azokat. Jellemző módon azonban mindegyikben volt valami "umbulda"! Ugyanis korrupció nélkül a gazdaság nem működött igazán az új szabályzók bevezetése után sem. A rengeteg bürokrata és pártkader is részesülni akart az így létrejövő nyereségből és előbb ezeket kellett lefizetni ahhoz, hogy a gépezet valamennyire olajozottan működjön. Ezt a korszakot és furcsa gazdaságpolitikát nevezte a nomenklatura "Új Gazdasági Mechanizmusnak", amely hivatalo-san 1968-ban vette kezdetét, de az ortodox kommunista korifeusok mesterkedései nyomán 1971-ben már meg is bukott.

A Szigetvári első termálkút a vízfakasztás után fél órával. 3400l/perc, 62 fokos, ar-tézi (magától feltörő) vizet adott. Saját felvétel. Szigetvár, 1966.